

N. F. S. Grundtvigs Brev til de danske Studenter 1819.

Meddelt af
Bjørn Kornerup.

Som et Led i de forberedende Planer, der 16. Juli 1820 førte til Dannelsen af den danske Studenterforening¹⁾, maa man betragte det Skridt, at en Række Studenter, der var ivrige for at tilvejebringe en akademisk Sammenslutning, i en anonym Skrivelse af 4. September 1819²⁾ henvendte sig til N. F. S. Grundtvig, som ganske vist den Gang kun førte den beskedne Titel af tjenstledig personel Kapellan, men som iøvrigt ved sin Optræden og sine Skrifter var kendt nok i Studenterverdenen. I deres Henvendelse udtrykte de unavngivne Brevskrivere Haabet om, at »Danskeren Grundtvig«, der altid havde vist sig som en varm Talsmand for alt, hvad der kunde tjene Fædrelandet og Videnskaberne til Gode, vilde staa dem bi med Raad og Daad ved Virkeliggørelsen af den Plan, de arbejdede for, »at faa stiftet et helligt, uopløseligt, evigt Broderskab mellem Universitetets Studerende«, der bl. a. skulde have eget Forsamlingssted og være kendetegnet ved »en for Broderskabet passende Dragt«.

Grundtvigs Stilling til denne Opfordring har hidtil kun været kendt af hans Koncept af 16. September s. A. til hans Svar, der findes bevaret sammen med Studenternes ovennævnte Brev blandt Grundtvigs Papirer i Rigsarkivet (Fasc. 438), og som er aftrykt i Georg Christensens og Stener Grundtvigs fortjenstfulde samlede Udgave af »Breve fra og til N. F. S. Grundtvig« (I, 519—24)³⁾.

Det er imidlertid senere lykkedes at fremdrage en anden Redaktion af dette Brev, som efter alt at dømme maa anses for at være den originale Svarskrivelse. Dels er den nemlig dateret 17. September 1819 — den Dag, Grundtvig ved en egenhændig Paategning paa Studenternes Brev har betegnet som Dateringsdagen for sit Svar —, dels gør den efter sit Indhold og sin Form

¹⁾ Se herom H. C. A. Lund, Studenterforeningens Historie I, 46 f. Lund kender dog intet til Studenternes Henvendelse til Grundtvig.

²⁾ Breve fra og til N. F. S. Grundtvig, udgivne af Georg Christensen og Stener Grundtvig, I, 518—19.

³⁾ Paa Grundlag af denne Koncept har Sagen allerede tidligere været omtalt i F. Rønning, N. F. S. Grundtvig II, 2. Del, S. 184—85, uden at dog det egentlig karakteristiske for hans Stilling er blevet tilstrækkelig fremhævet.

ubetinget Indtryk af at være den renskrevne Original. Formentlig vil der være Grund til en fornyet Offentliggørelse af dette Aktstykke paa Grundlag af denne genfundne Original, thi selv rent bortset fra, at der selvfølgelig næsten altid maa tillægges Originalen en større Kildeværdi end Koncepten, er Forskellen mellem Konceptens og Originalens Tekst i dette Tilfælde saa betydelig, at Koncepten i Virkeligheden kun giver et meget afbleget Indtryk af, hvad Grundtvig svarede de danske Studenter. Ikke blot er Originalbrevet langt fyldigere end Koncepten, men Tankegangen og især Udtryksformen er tillige paa mangfoldige Steder meget afvigende. Navnlig maa det fremhæves, at der som Regel er en ganske anderledes ejendommelig og ofte langt hvassere Klang over Grundtvigs Ord i Originalen end i den hidtil kendte Tekst.

Som det vil fremgaa af det nedenfor gengivne Brev, var Grundtvigs Stilling til den paatænkte Studentersammenslutning præget af stærk Betænkelighed. Selvom han i og for sig kunde se med Sympati paa enhver Bevægelse, der havde til Maal at højne Studenterstanden og styrke dens Kaldsbevidsthed, følte han sig aabenbart ængstelig ved de højtidelige Ord, hvormed man i Studenternes Henvendelse havde angivet Maalet for det paatænkte Selskab. Et virkeligt Aandens Broderskab vilde efter Grundtvigs Mening ikke kunne trives i saa snævre Rammer, og navnlig frygtede han for, at det hele skulde udarte til en aandløs Efterabelse af de tilsvarende tyske Burschenschaftbevægelser, der havde fremkaldt en saa stærk politisk Gæring i Tyskland. Det er derfor forstaaeligt, at han kunde mene, at lignende Bevægelser overført til Danmark vilde lede til »Statsopløsning« og »videnskabeligt Barbari«. Specielt maatte han vende sig imod Tanken om at indføre en særlig Ordensdragt — det forekom ham kun at være et Abekatteri, uværdigt især for Studenter, der ikke burde skue Hund paa Haar eller Karl paa Kjortelskød.

Medens Grundtvigs principielle Stilling hermed var givet, ønskede han dog ikke helt at fraraade Dannelsen af en selskabelig Forening blandt danske Studenter. Med en stærk Advarsel mod at komme paa Afveje vilde han endog gerne staa dem bi paa enhver tænkelig Maade for at faa stiftet et Samfund, der kunde virke til en rigere aandelig Udvikling for dets Medlemmer. Et saadant Samfund skulde danne en gavnlig Modvægt mod Tilbøjeligheder baade til Eksamensslendrian og til Udsvævelser, og godt vilde det være, om Fædrelandets Historie i denne Forening kom til at udgøre et Baand — »et Kærmindebaand« —, der omsluttede alle de enkelte. Til Slut gav han en Række praktiske Vink m. H. t. Organisationen af et Selskab af denne Art.

Grundtvigs Skrivelse har i første Række Interesse ved, at

den afspejler hans ejendommelige Syn paa den akademiske Stand og dens Betydning for Folkelivet. Hvilken Modtagelse der blev hans Svar til Del, ved man derimod ikke, lige saa lidt som det med Sikkerhed er kendt, hvilken Rolle det kom til at spille i den følgende Tids Forhandlinger. Grundtvig nævnes ikke blandt den Kreds, der i snævrere Forstand maa betegnes som Studenterforeningens Stiftere, men det er sandsynligt, at hans Udtalelser ikke har været uden Indflydelse paa Planens Gennemførelse. Dels siger han nemlig selv adskillige Aar senere, at han havde haft »en lille Finger« med i Dannelsen af Studenterforeningen¹⁾, dels kan man ikke være blind for, at denne fra sin Stiftelse i langt højere Grad blev et Udtryk for hans Ideer om et frit Samfund til gensidig Udvikling end — hvad man kunde have formodet efter Studenternes Henvendelse til Grundtvig — en Omplantning paa dansk Grund af den mere romantisk farvede Burschenschaftbevægelse.

I Slutningen af sit Svar skrev Grundtvig, at han ønskede at faa sit Brev eller dog en bekræftet Afskrift af det tilbagesendt, da det maaske siden kunde blive af Betydning for ham at se, hvad han havde svaret. Om nogen af Delene er sket, kan ikke fastslaaes, og der kendes intet andet til Originalbrevets senere Skæbne, end at det indgik som Led i den store Autografsamling, som blev dannet af Forfatteren, Professor Nicolaj Bøgh († 1905), af hvis Arvinger det senere — i ret medtaget Skikkelse — blev skænket til de Rahbekske Mindestuer paa Bakkehuset. Herfra har det, efter at være blevet konserveret, været udlaant til Benyttelse for Udgiveren. I Gengivelsen er det anset for rigtigst strengt at bibeholde Grundtvigs Stavemaade og Tegnsætning.

*

*

*

Løngangs Stræde 168. 17de Septbr. 1819.

Ved min Hjemkomst fra Landet, i Overgaars, forefandt jeg et anonymt Brev af 4de dennes, der udgiver sig for at være fra Endeel Studenter ved Kiøbenhavns Universitet, som ønske at vide mine Tanker om en selskabelig Forbindelse, de agte at indgaae o. s. v.

Egenlig maa mit Svar herpaa være: hvem lader spørge? thi deels kunde jo det Hele være Værk af Kaadhed, som vilde have mig til Bedste, og deels kan jeg umuelig sige, hvad jeg synes om en Forbindelse mellem hvem jeg ei kiender det Ringeste til.

---

¹⁾ N. F. S. Grundtvig, Mands Minde 1788—1838, Kbhvn. 1877, S. 475. Det kan se ud til, at Grundtvig udførligere har omtalt hele Sagen i den her citerede Forelæsning, men uheldigvis mangler netop det paagældende Stykke.

Imidlertid, en saadan Kaadhed, som den, der maatte her have drevet sit Spil, er saa aldeles udansk, at jeg heller vilde have lidt til Bedste, end lade Mistanken derom, hvor tilgivelig den end hos mig turde være, have Indflydelse paa min Handlemaade, og uagtet jeg Intet kan sige om det Enkelte, der er mig ubekjendt, vil jeg gjøre hvad jeg kan: aabenhjertig sige mine Tanker om Studenter-Sels[kabe]r med Hensyn paa Fædrenelandet.

Forudsat nu, hvad jeg vil antage for afgjort, at hint anonyme Brev virkelig er mig tilstillet fra endeel danske Studenter, som mene det godt med Fædrenelandet, Videnskaberne og sig selv, da bør jeg ei fortie: det glæder mig, ei blot som et Agtelses-Tegn fra dem, hvis grundede Agtelse er mit høieste videnskabelige Ønske, men fornemmelig som et Vidnesbyrd om den Indsigt, at en Sag af den Beskaffenhed, som et Studenter-Selskab, der skal vorde gavnligt for Videnskaberne og Fædrene Landet, trænger til at overlægges med ældre Videnskabs-Mænd, da kun de kan have den nødvendige Erfaring af og om hvad der befordrer og hvad der hindrer Fremskridtene paa Banen, vi alle kaldtes til at betræde, og, efter Evnernes Maal, med Æren, til Gavn, at fuldende; ligesom det og kun er af dem man kan vente det øvede, rolige Blik, der ligesaa lidt miskiender som henrives af de glimrende Udsigter, der hos den ædle Yngling nødvendig parre sig med en god Hensigt!

En Forening af de Studerende, som gjorde dem Dyden fromt, Fædrenelandet sønlig, hinanden broderlig, og Videnskaberne med Liv og Sjæl hengivne; en saadan Forening frembyder tilvisse et Syn, som Engle, end sige Mennesker maatte glædes ved, og vee os, om vi i nogen Alder agte Tanken herom for et Blændværk, og et latterligt Foster af Ungdoms-Drømme! thi sandelig, det er Billedet, som fra det første til det sidste Skridt paa Videnskaber-nes Bane skal svæve os levende for Øie; hvad enten saa vor Lyst og vore Evner anvise os for Alteret, paa Domstolen, ved Skole Bordet eller i Studere-Kamret vort særegne Dagværk; ja, det er et Billede, vi ei maa betragte blot som en glimrende, lystelig Skygge, men skal stræbe at give Liv og Virkelighed i vort eget Inderste, dannende os selv til værdige Led i de ægte Forstandiges, Oplystes hellige Kiæde! Kun, naar mange af os ærlig tænke saa, kun da kan skønnere og lysere Tider oprinde, kun da kan de herlige Fædre i Aanden opstaae, gienfødes i os og ved os paa Marken; kun da kan vi vorde, hvad vi kaldtes til: vore Brødres Lærere og Mønstre i Aand og Sandhed; thi kun da er der Liv i vort Ord, og Lys i vort Levnet; kun da kan Folket see paa os, hvortil boglig Kunst er nyttig, lære, at der er en Oplysning, der ei som Lygtemænd forvilder fra Fromheds gamle Stie, ei som tindrende Stjerner i Vinter-Natten kun forkynder Kuldens Strænghed; men som

Solen paa sin klare Bane belyser den ene ufravigelige Vei, og indgyder med Varme Liv og Styrke til at vandre den, og paa den bestige de evige Høiel

At dette er min stadige Overbeviisning, behøver jeg neppe at forsikkre, thi dersom min Forsikkring kan staae til Troende, da tvivle mine Læsere, blandt hvilke jeg med Glæde tæller Mange af Dannemarks Studenter, ei noget Øieblik derom; men kalde det i Erindring maatte jeg alligevel her, hvor jeg nødes til at misbillige Tanken om et Selskab, hvis Gienstand skulde være hint hellige, uopløselige, evige Broderskab mellem de Studerende, hvorom vi tale, og som neppe Nogen ønsker inderligere end jeg.

Hint Broderskab nemlig er enten ene Hjertets Sag, og kan da umuelig opnaaes ved nogen Eed eller Forpligtelse, men kun ved det som forener Hjerter: een Troe, eet Haab, een Gud, som er *A l l e s F a d e r*, i Alle og over Alle, altsaa kun i hvad vi kalde den sande, usynlige Kirke; eller ogsaa er hint Broderskab kun et *F o s t b r o d e r s k a b*, som skal medføre Sammenhold og udvortes Bistand paa Liv og Død imod alle Andre, og da er det Afsondring fra den Stat hvori vi leve, og enten Stiftelse af en nye, eller Dannelselse af en Røver-Trop.

Heraf følger klart, at Broderskabet i første Betydning er for høit og i anden for lavt til at være Gienstanden for en Studenter-Forbindelse; hint kan ved denne umuelig opnaaes, og dette maa ikke attraaes; ansee vi den Kirke, hvori vi ved Daaben indlemmedes for falsk, og uskikket til at forbinde os i broderlig Kiærlighed baade med de Nærmeste og Fjerneste, de Lærde og de Læge, som give Sandhed Magt, da skal vi søge den sande Kirke og indlemme os i den; ansee vi den Stat hvori vi fødtes for at være Menneskets sande Udvikling og rette Bestemmelse fiendsk, da skal vi vandre ud, søge den rette Stat, og, hvis vi ikke finde den, stræbe at stifte en saadan paa et Jordsmon, hvor ingen Stat er; men en Vinkel-Kirke og en Vinkel-Stat maae vi ingenlunde stræbe at danne der, hvor vi vil have Ord for at danne os til den Kirkes og Stats Tjenere, vi derved spotte og undergrave.

Universitetet, det maae vi aldrig glemme, er en Høi-Skole, og skole-mæssig maa derfor enhver Forbindelse vi, som *a c a d e m i s k e B o r g e r e* indgaae, nødvendig være, naar den skal være tilladelig, og, jeg tør lægge til, naar den skal være gavnlig, naar den ei skal forstyrre men befordre vore boglige Sysler, ei skade men gavne Høiskolen, vi betraadte for at voxer i Kundskab og Indsigt, og derved blive dygtige til at virke, aandelig talt, som det Folks Øine og Tunge vi tilhøre. At al vor Viden i Grunden er Intet bevendt, dersom den ei er forenet med Fromhed og Kiærlighed, det er vist nok unægteligt, og at Fædrene-

landet kun har lidet Gavn af vor Lærdom, dersom ikke et fast, uopløseligt Baand sammenknytter os til dets villige Tjeneste, er ligesaa vist; men Forpligtelsen at frygte Gud og elske hinanden have vi tilfælles med alle Mennesker, og opfylde den slet ikke bedre ved at love hinanden det, eller rettere ved at love Enkelte hvad vi ere Alle skyldige, Forpligtelsen til Sammenhold og til gjensidig Bistand paa Liv og Død have vi tilfældeds med alle vore Medborgere, og udvide ei, men indskrænke den netop, ved at overføre den paa et sluttet Selskab, med mindre det gjaldt en bestemt Daad til Fædrelandets øiensynlige og almindelige Fordeel, i hvilket Tilfælde vi ei forbandt os som akademiske Borgere, men som Fædrelandets Sønner, der sorrowfulde savnede det almindelige Sammenhold, og stræbde i det Mindste for Øieblikket at bøde, saavidt mueligt, derpaa ved et Fostbroderskab mod Fædrelandets Fiender. Forpligtelsen derimod til at dyrke Videnskaberne med Flid og Alvor, og med særdeles Hensyn paa Kirkens, Statens og Skolens Tarv i vort Fædreland, den har vi ikke tilfælles med Andre end os selv indbyrdes, den indgik vi som danske akademiske Borgere, og i Forbindelsen som Saadanne, maa enhver lovlig Forbindelse, vi som Studenter indgaae, kunne indbefattes, til Opnaaelsen af dette vort særegne Maal maa enhver Studenter-Forbindelse sigte, naar den ei skal lede fra, men til Maalet. Naar vi undtage det eneste Tilfælde, at Fædrelandet er i øiensynlig Fare, og derved kalder os dobbelt til Daad, baade som sine Sønner, og som de der maa føle sig indvortes tilintetgjorte, ved Fædrelandets Forstyrrelse eller Trældom under fremmed Herskab, naar vi undtage dette Tilfælde, da har Studenten ei Andet med Staten at gjøre end at lyde dens Love; thi han er netop, som akademisk Borger, løst fra de almindelige Borger-Pligter, for i Stilhed at dannes til en oplyst Borger, der ei blot forstaaer at lyde, men ogsaa at byde, ei blot at følge men ogsaa at styre i sin Kreds, ei blot at efterkomme hvad Staten kræver, men ogsaa eftergrandske hvad der er dens Tarv. Skal han vorde dygtig hertil, da maa han, saavidt mueligt udelukkende, bruge sin Tid og Flid til at lære, og Stats-Forholdet maa, indtil Videre, ei være Gienstand for hans Handling, men kun for hans Betragtning, netop for at han kan, med øvet Øie, og sikker Haand tage fat, naar han enten vorder Embedsmand, eller føler sig modnet til at fremtræde som Skribent.

Jeg skulde ikke brugt saamange Ord til at omtale denne Sag, der i sig selv er saare klar, dersom jeg ikke vidste at uindskrænket Fostbroderskab mellem Studenter hører til Dagens Orden paa Tydscklands Høiskoler, og maa, saavel derfor, som ved det tillokkende, romantiske Anstrøg, et Saadant i Modsætning til

en troløs, egennyttig Slægts Gemeenhed, unægtelig har, nødvendig synes netop de bedre og frygere danske Studenter ønskeligt; uagtet det lader sig vise, hvorledes en saadan Forbindelse, naar den skal være mere end et Mundsveir, maa med stræng Nødvendighed føre til Stats-Opløsning og videnskabeligt Barbarie ∴ Barbarie med videnskabeligt Anstrøg.¹⁾

En Efterabelse af hine tyske Studenter-Forbund vil sagtens være uafvendelig, men kun Abekatte efterabe, og kom den Tid, da Abekatte førde det store Ord paa vor Høiskole, da spildte man sine Ord, ved at tiltale den som Plante-Skolen for Videnskabs-Mænd, kun Efter-Ligningen frygter jeg derfor, thi den er naturlig, saameget mere, som vi giennem tre Aarhundreder ere vante til at betragte Tydskerne som vore videnskabelige Forgiængere og Mærkes-Mænd, og denne Efterligning er det min Pligt, da jeg adspørges, paa det Inderligste at fraraade, blev det min Pligt, hvis jeg saae den iværksat, paa det Kraftigste at bekæmpe med det Sandhedens giennemtrængende Ord, for hvilket, med Guds Hjelp, det danske Øre skal aldrig døves. Paa en anden Tid vilde maaskee et Fostbroderskab mellem Studenterne blot være fantastisk, men for nærværende Tid, da en stor politisk Giæring er deels alt udbrudt, deels i uafvendeligt Udbrud, nu er det farligt, og vilde, om det end aldrig udartede til en Sammenrottelse mod Staten, nødvendig, ved paa sine Steder at udarte dertil, overalt faae Skin deraf, og selv naar det gjorde allermindst Skade, indskyde Øvrigheden en Mistroe til de vordende Embedsmænd, og, som Følge heraf, disse en Kulde for den, hvis Frugt blev, om ikke en Opløsning, dog en Rørelse i Stats-Legemets høire Side, der seent eller aldrig helbredtes.

Dette om Gienstanden for en Studenter-Forbindelse, og skal vi nu tale om Tegnene derpaa, da er det en følgerig Sag, at de maa ei hentes udenfra, men komme indenfra, ei være Skræderens eller Pussemyntmagerens men Aandens Værk: udmærket Flid og Sæde-

---

¹⁾ D. 18. Oktober 1817 fandt den store Studentersammenkomst Sted paa Wartburg, hvorved Stødet til Dannelsen af den landsomspændende Burschenschaftbevægelse blev givet, og 10.—18. Oktober 1818 stiftedes »Allgemeine deutsche Burschenschaft«. Den ret stærke politiske Gæring, som fremkaldtes herved, fik et uhyggeligt Udtryk d. 23. Marts 1819 ved Student Karl Ludvig Sands Mord paa Digteren August v. Kotzebue. (Se herom Fr. Schulze u. Paul Ssymanck, Das Deutsche Studententum von den æltesten Zeiten bis zur Gegenwart, Leipzig 1910, S. 182 ff.). I den Forelæsningsrække af Grundtvig, der blev udgivet 1877 under Titlen »Mands Minde 1788—1838«, har han (S. 370 ff.; jvfr. S. 378) skildret den tyske Studenterbevægelse og vist, hvorledes det ikke var helt uden Grund, at man si hine mørke, mistænkelige og tungsindige Dage ansaa ... [den] for et klart Tegn paa en gruelig Sammenrottelse mod alt det bestaaende, der snart vilde føre til en Revolution ligesom den franske eller endnu værre.

lighed, større Kundskab og høiere Indsigt, det skulde være Kiendtegnene paa en Medlem af Selskabet, som en Student i høiere Forstand og ædlere Bemærkelse.

Men, vil man kanskee sige, det kunde dog ikke skade tillige at have en særskilt Dragt!

Om det vilde skade, veed jeg ikke, men at det lettelig kunde skade, og vilde aldrig gavne, derom er jeg overbevist. Om endeel Studenter besluttede at gaae eens klædt, derved var i sig selv intet Ondt, men heller intet Godt, og hvad skulde da bevæge dem dertil? Hvad kan fornuftigviis bevæge os til at gjøre en Bestemmelse om aldeles ligegyldige Ting? Altsaa, naar et Studenter-Selskab antog en særegen Dragt, da viiste dets Medlemmer, at Dragten var dem ikke ligegyldig, men at de satte Noget deri og lagde Vægt derpaa, Noget der er aldeles usømmeligt for Videnskabernes Dyrkere, som netop er dem, der skal lære Folk ei at skue Hund paa Haar og Karl paa Kjortel-Skiød, Studenter, som aldrig maae see paa Hatte, end ikke paa Doctor-Hatte, men kun paa Hoveder. Var det Umagen værd, lod det sig let bevise, at under alle Omstændigheder er det et Misgreb, naar Selskaber vil udmærke sig ved egen Dragt, eller andre vilkaarlige Egenheder, og er ligesom en taus Tilstaaelse om, at de ei tør haabe at udmærke sig ved Andet, en Anelse der ogsaa sjelden har glippet; thi slig en Komoediant Forklædning er noget ganske Andet, end den Kiende-Dragt Staten forordner for sine Embedsmænd og Andre, hvis Stilling i Borger-Samfundet bør være udvortes kiendelig. For Studenter, som ere det virkelig, troer jeg derimod at have sagt nok, thi de indsee strax at i det Mindste de kun bør udmærke sig, ved ei blot at have Bogen under Armen men i Hovedet, og vi veed Alle, at kunde Uniform skabe Broderskab, behøvede de danske Studenter kun at drage dem paa, for at gjøre Sagen klar. Tingen var derfor ikke Talen værd, dersom ikke paa den ene Side det tyske Exempel fristede Tosserne til Efterabelse, og selv de Klogere til Efterligning af hvad der i Grunden ikke er en Bønne værd, og dersom paa den anden Side, ikke netop dette høitydske Kvælerie hængde saa nøie sammen med det hele Burschen-Væsen, at selv naar dette ikke fulgde med, vilde Staten ei ganske uden Føie frygte for, det kom med næste Post, Noget der hos danske Studenter burde være Grund nok til at slaae Klæderne af Hovedet, om de ogsaa, hvad lykkeligviis slet ikke er Tilfældet, havde lidt dermed at gjøre: Lad hvem der har Lyst studere deres Fædres Skygger, for at see ud som deres livagtige Gienfærd! vi vil imidlertid studere vore Fædres Aand, for at kunne tee os som deres ægte, lyslevende Sønner, thi deraf turde komme baade lidt Mere og lidt Bedre ud!

Vil jeg da nu fraraade dem af vore Studenter som føle Trang dertil, at træde i en nærmere selskabelig Forbindelse?

Nei, tvertimod, styrke dem vilde jeg i et Forsæt, hvis Udførelse, selv om den i det Hele mislykkedes, sikkert vilde for hver Enkelt, som arbeidede derpaa, være saa gavnlig, at han aldrig fristedes til at angre Forsøget, hvor latterligt saa end Dagdrivere fandt det; men advare vilde og maatte jeg tillige for Afveie, der desværre ere noksom betraadte, medens der groer høit Græs paa den Stie, der fører til Maalet. Skolemæssig, høiskolemæssig : videnskabelig maa Forbindelsen være, thi, som sagt, alt Andet forbi-gaaet, ere vi forbundne til ved Akademiet at studere af alle Livsens Kræfter, og skeer det ikke i Almindelighed, da kan vel et enkelt opvakt Hoved, men Videnskabeligheden i det Hele aldrig blive til Noget, den Enkeltes Fremskridt ere da tabte for Folket, og ved mekanisk at lade sig fabrikere til Embedsmand i dette eller hint Fag vanærer man Studenter-Navnet, og spaaer om den Tid, da der aandelig talt, ei er Mere tilbage af de nye Folk end af de gamle: et Læs Bøger, eller, om man vil, en mageløs Pyramide af Tryk-Papir, som Videnskabeligheds Mausolee.

At virke saavel imod Examens-Slendrian og Papegøie-Væsen, som mod Udsvævelser og Lediggang, at føre de gode Hoveder fra alle Kanter og af alle Slags i Berørelse, at samle de adspredte og vække de slumrende Kræfter, at befordre hinandens Udvikling, ved at befordre sin egen, at indføre ved Høiskolen en vel fri men sømmelig Tone, og give et lysende Exempel paa, hvor sandt det Ordsprog er, at Alvor og Gammen kan godt sammen, see, dette udtrykker omtrent hvad der allevegne burde være Gienstanden for Studenter-Forbindelser, og for danske Studenter vilde i en saadan Forbindelse Fædrenelandets Historie, ei blot være, hvad Alle kappedes om tilgavns at kiende, fordi den til Dygtighed i enhver dansk Stilling er uundværlig, men den vilde tillige være, hvad neppe noget andet Folks Historie kan være for sine Studenter, et Kiærminde-Baand, som omslyngede dem Alle, og det ei som en afsondret Skare, men som Dannemarks Sønner opfostrede i Skjoldungers Gaard til Livvagt om Kongen og Høvedsmænd for Folket¹).

Et saadant Selskab burde det være alle, er det, vil jeg haabe, mange Studenters Lyst at danne, og ved Dannelsen heraf kan alt det Paafaldende, Overspændte og Hemmelighedsfulde, som Studenterne bør skye, som den oplyste Stat altid maatte misbillige,

¹) Allerede 1807 havde Grundtvig udviklet adskillige hermed beslægtede Tanker om det virkelige Aandsliv modsat al Examensterperi i sin Afhandling »Om Videnskabelighed og dens Fremme, især med Hensyn paa Fædrenelandet« i Minerva 1807, Jan.—Marts, S. 249—98.

og som i de nærværende Dage selv den umistæneligste Stat maa mistænke og hade, kan alt Sligt undgaaes; medens paa den anden Side der ved et saadant Selskab kan opnaaes alt det Gode, der med modnet Betænksomhed lader sig vente af en Studenter-Forbindelse, der ei er Noget udenfra indført, men indenfra opkommet.

Hvor langt roligere vilde ei kiærlige Forældre sige Sønerne Farvel paa Reisen til den Hoved-Stad, hvor saa mangt et godt Hoved forfalder, saamangt et ædelt Hjerte forvildes, saamange skønne, uigienkaldelige Ungdoms-Aar tabes, naar de vidste der var et Samfund, udmærket ved Evner, Flid og Sædelighed, der stod de Nykomne aabent og lyst som en Bavn til at betegne dem den rette akademiske Bane! Hvor langt sikkrere vilde de ikke være paa deres Søners Fremgang og sømmelige Adfærd, naar disse befandt sig i et Selskab, der kunde kiende sine Medlemmers Adfærd, og ei taalde Andre iblandt sig end dem det uden Skam kunde vedkiende sig! Hvormangen fyrig Ungersvend vilde ikke ved et saadant Selskabs-Baand, der ei bandt ham til Andet, end hvad han desuden burde følge, og knyttede ham til beslægtede Naturer, som ønskede at hæve, ei at styrte ham, Hvormangen siger jeg, vilde ei herved reddes fra den Hvirvel, som især i de første akademiske Aar er saa farlig og henrivende, hvori Saamange gik til Grunde, og hvorfra Ingen hæver sig uden smerteligt, tit uerstatte- ligt Tab og bitter Anger! Hvor var en bedre Leilighed for de Nykomne til at mærke, hvad det egentlig var for en Videnskab, hvad det var for et Fag, deres Lyst og Evner anviiste dem! hvor kunde de bedre helbredes for den aandsdræbende Eensidighed, og for den ligesaa ødelæggende som latterlige Indbildning, at de havde slugt al Verdens Viisdom, fordi de havde saa nogenlunde lært, hvilke danske Ord der svare til de græske og latinske, og med Æren gjort Rede for de første videnskabelige Elementer! Hvor kunde den videlystne Unge nemmere erholde Kundskab om hvor han skulde finde hvad han søgte, end hos sine nærmeste Forgiængere, der havde det i frisk Minde baade hvor deres Forventninger skuffedes, og hvor de opfyldtes, og hvad kan i de første akademiske Aar opveie en s a a d a n i n d b y r d e s Underviisning, hvor man ei dandser efter Nogens Pibe, men gaaer efter Aandens Røst, staver med Hovedet og ei med Pege-Pinde! Ja, endelig, hvad kan der ved en udvortes Forbindelse Mere gøres for at fremkalde det inderlige, uopløselige Broderskab mellem danske Studenter, som vi ønske, end hvad her vilde skee! Vi veed det jo Alle, at Eed og Løfter kan hverken smelte eller i nogen Henseende forvandle Hjerter, og over deres Følelser kan kun den Eneste holde Bog; men vi veed ogsaa hvorledes fælles Beskiæftigelser, fælles Studier, venskabelig Omgang, Tanke-Meddelelse og

Ord-Skifte af sig selv knytter i Ungdommens Aar søde, uopløselige Venskabs-Baad mellem beslægtede Hjerter, som dog stedse vil være de eneste, der forstaae, og frygtigt banke for hinanden! Det herlige Maal: hjertelig Forening mellem danske Studenter vil da i det studerende Selskab af sig selv opnaaes, saavidt det virkelig kan opnaaes, uden at Nogen fristes til at hykle Følelser han ikke har, indgaae Forpligtelser han ei kan opfylde eller engang maa angre, lutter Ting, der ere høist fordærlige, men dog uundgaelige ved enhver Sammen-Sværgelse, ethvert Fost-Broderskab af foromtalte Slags.

Er der da nu virkelig Endeel danske Studenter som have Lyst til en gavnlig academisk Forbindelse, og ændse i denne Sag mit velmeente Raad, da stille de paa en saadan, som jeg stræbde at betegne, og jeg tør love dem, de skal aldrig faae Aarsag til at fortryde det!

Men, for Intet at efterlade, vil jeg end sige mine Tanker om den Fremgangs-Maade, jeg troer, det ved et saadant Selskabs Stiftelse var raadeligst at følge.

De Ældre som ønske Forbindelsen, og ved de Ældre forstaaer jeg naturligviis dem, der enten alt have Embeds-Examen, eller med Æren berede sig til den, thi kun af saadanne burde det egentlige Selskab bestaae, da de Yngre kun maatte have Adgang, og først optages til Medlemmer, naar de i det første academiske Aar havde ved Flid og Sædelighed viist sig værdige dertil, de Ældre altsaa, mener jeg, burde anmode to eller tre af Universitetets Professorer, som de tiltroede mest Indsigt i og Interesse for Sagen, om at forfatte et Lov-Udkast bygget paa de Grundsætninger, hvorom man var blevet enig. Naar dette var færdigt, og de Ældre dermed fandt sig tilfreds, skulde det være en ufravigelig Regel for Selskabet, men kun paa en vis Tid, f. Ex. paa 3 Aar; thi kun Erfaringen er istand til fuldelig at afgjøre Hensigtsmæssigheden af Meget i en Indretning, der er nye i sit Slags, og ethvert Selskab, som efterat have antaget faste Love, lægger dem paa Hylden, eller forandrer dem, opløser sig omtrent selv.

Først naar Erfaringen havde givet sin Stemme, skulde Lov-Udkastet, enten som det var, eller revideret efter Erfaringen gøres til en Lov, hvis Brud erklæredes for en Opløsning af Selskabet.

Ingen som med Agtsomhed læser det Foregaaende, kan troe det er af Mangel paa Interesse for Sagen, eller af Magelighed, at jeg henviser til Andre, uden at tilbyde min Tjeneste, men for at der slet intet Gaadefuldt skal være heri, vil jeg dog tilføie, at det er min Pligt at handle saa, dels fordi neppe alle de ældre Bøglærde endnu ere komne ud af den Drøm at jeg har Mod paa at være Partie-Stifter, og vilde udentvivil lade deres Uvillie mod mig gaae

over paa Sagen, som er mig for vigtig, til at jeg vilde, den skulde lide under mine Skribent=Forhold; deels fordi Studenterne, især paa saa betænkelig en Tid, strax bør give Staten et Pant paa deres Hensigts Lovlighed, ved at søge dem paa Haand, Staten selv gav dem til Ledsagere og Raadgivere. Kun det Tilbud kan jeg da i denne Henseende gjøre, at naar der vælges to Professorer, som Intet have imod, at faae mig til tredie Mand, skal jeg altid være beredvillig til at arbejde med paa et Lov=Forslag, der i mine Øine har lige saamegen Interesse som Vigtighed.

Neppe behøvede jeg nu at angive Grunden, hvi jeg maa undslaae mig for det hæderlige Hverv at tale i en Studenter=For-samling ægte Selskabeligheds og Videnskabeligheds store Sag, men det skader dog ei heller oprigtig at angive den. Her kunde nemlig ikke blot Frygten for at belyves, ved Umueligheden af saaledes at bevise hvad man har sagt, som hvad man har skrevet, afholde mig, thi Skvalder kunde og burde jeg trodse, naar jeg, med det Samme jeg stræbde at vække Varme for Sagen, skiød den i Øvrigt fra mig; men jeg tør ikke sige, at jeg, efter Lovene har ubestridelig Ret til at tale i en Studenter=Forsamling, og om der end ingen Modsigelse var at befrygte, er og bør det være mi g en Lov, aldrig at give Anledning til den Beskyldning, at jeg trængde mig ind, hvor jeg, efter Forfatningen Intet havde at gjøre. Det er sandt: engang har jeg, uden at spørge om Tilladelse, tiltalt Studenter; men det var i et af de sjeldne Tilfælde, da Staten ikke, uden Raserie, kan optage en Borger det ilde, at han søger sin Plads, uden at ændse tidsspildende Formaliteter¹⁾. Her er derimod intet saadant Tilfælde: her kan vi ikke med Bestemthed sige, det kommer an paa Dage eller Uger, og Selskabet vilde desuden vel kun blive lidet nyttigt, dersom dets Stiftelse beroede endogsaa paa den mest begeistrede Tale, da Stiftelsen maa være en Trang de Bedre selv ved det koldeste Overlæg see sig drevne til at afhjælpe, dersom det ellers skal ret have Noget at betyde. En ganske anden Sag er det efter Stiftelsen, thi da bør man haabe, ethvert godt Ord vil i Studenter=Selskabet finde et godt Sted, og, saalidet jeg vilde til-raade at give Selskabet andre Forstandere end nogle af dets ældste Medlemmer, da ethvert andet Forstanderskab danner en Myn-dighed om ikke over, saa dog ved Siden af Loven, som ikke duer paa det Sted, saameget skulde jeg tilraade ikke blot, hvad der egenlig er nødvendigt, at erklære alle Universitetets virkelige

---

¹⁾ Grundtvig sigter herved til sin bekendte Optræden 1814, da han med Baggrund i den truende Krigsfare paa Ehlers' Kollegium i flammende Ord havde talt til den studerende Ungdom og opfordret den til at gribe til Vaaben for Fædrelandets Frelse. (F. Rønning, N. F. S. Grundtvig II, 2. Del, S. 55 ff.).

Professorer for Æres-Medlemmer paa Embedstid, men ogsaa at kaare dertil enkelte andre Videnskabsmænd, som kunde indfinde sig i Selskabet, og efter foregaaende Anmeldelse tale et Par Ord om hvad dem tykdes passende. Dette mener jeg vilde give Selskabet mere baade Liv og Betydning, men dog vilde jeg her raade til den Forsigtighed, ei at vælge for mange, og især Ingen paa Livstid men kun paa nogle helst vel 3 Aar, thi i et saadant Tidsløb vil Personalet i et Studenter-Selskab være saa forandret, at vel ingen Æres-Medlem kan vide hvad Selskabet da mener om ham, men uden det har hans Forhold til Selskabet tabt sin Betydning.

Nu troer jeg at have svaret saa bestemt og omstændeligt som det var mueligt paa Spørgsmaalet i den ubestemte Form, og jeg er nu ret glad ved, at jeg slet ikke veed, hvem Spørgerne er, thi desmere umistænkeligt er mit Svar, og den Muelighed at jeg kan have spildt den Tid, Brevet kostede, seer jeg langt heller end den Rimelighed, at man kunde troet, personlig Fordom, god eller ond, havde tilsagt mig Svaret. Hvad jeg har sagt, er min Overbeviisning, som jeg til hver Tid og hvert Sted vil vedkiende mig, og hvoraf man derfor maa gjøre ethvert sømmeligt Brug, man ønsker; kun maa jeg bede, da min Tid ei tillader mig at tage nogen Afskrift, og det ei blot var mig kiært, men blev mig maaskee engang nødvendigt, at kunne vise, h v a d jeg har skrevet i denne Sag, at Brevet, efter nogle Dages Forløb, skikkes mig tilbage, enten i Original, eller, om man skulde ønske at beholde den, i en Afskrift, hvis Rigtighed bevidnes af samme Haand, som tilskrev mig Brevet af 4de Septbr., og med det deri opgivne Mærke!

Slutte vil jeg med det Ønske, at Sagen ei maa hendøe men udvikles til et langt og daadfuldt Liv paa Dannemarks Høiskole, og jeg behøver neppe at tilføie, at hvis Enkelte enten blot paa egne eller tillige paa Fleres Vegne, ønske mundtlig at tale med mig om Sagen, da er det mig altid en Fornøielse at tale med hvem der vil noget Godt, hvormeget mere da med velmenende danske Studenter, der kaldtes til ei blot at ville, men ogsaa at virke meget Godt, og til hvis Tal det er mit glade Haab, saalænge man husker mit Navn, at blive regnet!

N. F. S. Grundtvig.

Til
S. U. H.¹⁾.

---

¹⁾ o: det Mærke, hvormed de anonyme Brevskrivere havde underskrevet sig i deres Brev til Grundtvig.